

Evropská
komise

Výuka regionálních nebo menšinových jazyků ve školách v Evropě

Zpráva Eurydice

Vzdělávání
a odborná
příprava

Výuka

regionálních nebo menšinových jazyků ve školách v Evropě

Zpráva Eurydice

Citace publikace:

Evropská komise/EACEA/Eurydice, 2019. Výuka regionálních nebo menšinových jazyků ve školách v Evropě. Zpráva Eurydice. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie.

ISBN 978-92-9484-148-3

doi:10.2797/428992

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2019

© Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2019

© Dům zahraniční spolupráce, 2020

PŘEDMLUVA

Harmonická koexistence mnoha jazyků v Evropě je mocným symbolem snahy EU o sjednocení v rozmanitosti, které představuje jeden ze základních kamenů evropského projektu. EU má 24 úředních jazyků a 3 abecedy, z nichž některé jsou rozšířené po celém světě. Součástí dědictví EU je ale také dalších asi 60 jazyků, kterými se mluví v některých regionech nebo v určitých skupinách.

Jazykové kompetence jsou jádrem ambiciózní vize rozvoje dobře fungujícího Evropského prostoru vzdělávání. Schopnost mluvit různými jazyky je nezbytná pro studium a práci v zahraničí. Učení jazyků navíc umožňuje lidem objevovat různé kultury a rozšiřovat své perspektivy.

V květnu 2019 přijala Rada Evropské unie doporučení pro komplexní přístup k výuce a učení jazyků. Evropská unie a její členské státy se zavázaly zvyšovat úroveň ambicí pro jazykové vzdělávání ve školách. Ty zahrnují znalost jazyka výuky a osvojení dvou dalších jazyků. V souladu s tímto doporučením mohou studenti chtít zahrnout do svého osobního jazykového portfolia i méně rozšířené a méně často vyučované jazyky.

V dvojjazyčných regionech a vícejazyčných třídách po celé Evropě lze najít mnoho zajímavých pedagogických přístupů. Každá země má různý stupeň jazykové rozmanitosti a různé způsoby zacházení s touto rozmanitostí. Tato zpráva Eurydice, síť EU složená z národních oddělení pro analýzu vzdělávání, jež sídlí ve všech zemích zapojených do programu Erasmus+, se zaměřuje na opatření přijatá orgány školské správy na podporu výuky regionálních nebo menšinových jazyků ve školách. Zdůrazňuje také výběr projektů spolufinancovaných z programů Evropské unie Erasmus+ a Creative Europe, které propagují a podporují výuku, učení a šíření těchto jazyků.

Tento obrázek současných národních politik týkajících se regionálních nebo menšinových jazyků ukazuje, že různá opatření jsou přijímána na celostátní, regionální a místní úrovni, někdy i na úrovni škol. V této souvislosti má Evropská unie za úkol spojit tvůrce politik na různých úrovních s odborníky v oblasti vzdělávání, aby společně prozkoumali způsoby, jak dosáhnout obecných cílů EU v oblasti jazykového vzdělávání. Z kreativity a zkušeností, které na různých úrovních těchto orgánů existují, se lze mnohému naučit.

Jazykovou mapu Evropy tvoří složitá, vícevrstvá a barevná síť různých jazyků a dialektů. Jsem rád, že Evropská unie nabízí příležitost ukázat, jak je tato bohatá kulturní rozmanitost podporována a udržována.

Tibor NAVRACSICS

Komisař pro
vzdělávání, kulturu, mládež a sport

OBSAH

Předmluva	3
Kódy zemí	5
Úvod	6
Regionální nebo menšinové jazyky v dokumentech zaměřených na vzdělávací politiku	8
Politiky a opatření týkající se výuky regionálních nebo menšinových jazyků	13
Legislativa/financování	14
Výuka regionálních nebo menšinových jazyků ve školách	14
Vyučování prostřednictvím regionálních nebo menšinových jazyků ve školách	15
Podpora regionálních nebo menšinových jazyků mimo školy	16
Výukové prostředky pro regionální nebo menšinové jazyky	16
Rozsáhlé iniciativy/programy	18
Evropské projekty a iniciativy, které podporují výuku a studium regionálních nebo menšinových jazyků	20
Partnerství v rámci Erasmus+ pro školní vzdělávání	20
Mobilita zaměstnanců ve školním vzdělávání	21
Twinningové projekty	23
Mobilita mládeže	23
Creative Europe	24
Bibliografie	26

KÓDY ZEMÍ

EU/EU-28 Evropská unie	CY Kypr	UK Spojené království
BE Belgie	LV Lotyšsko	UK-ENG Anglie
BE fr Belgie – Francouzské společenství	LT Litva	UK-WLS Wales
BE de Belgie – Německy mluvící společenství	LU Lucembursko	UK-NIR Severní Irsko
BE nl Belgie – Vlámské společenství	HU Maďarsko	UK-SCT Skotsko
BG Bulharsko	MT Malta	Země EHP a kandidátské země
CZ Česká republika	NL Nizozemsko	AL Albánie
DK Dánsko	AT Rakousko	BA Bosna a Hercegovina
DE Německo	PL Polsko	CH Švýcarsko
EE Estonsko	PT Portugalsko	IS Island
IE Irsko	RO Rumunsko	LI Lichtenštejnsko
EL Řecko	SI Slovinsko	ME Černá Hora
ES Španělsko	SK Slovensko	MK Severní Makedonie
FR Francie	FI Finsko	NO Norsko
HR Chorvatsko	SE Švédsko	RS Srbsko
IT Itálie		TR Turecko

Více informací ke klasifikaci ISCED je k dispozici na:
<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [cit. červen 2019].

ÚVOD

Evropa je často popisována jako bohatá mozaika jazyků. Každý z těchto jazyků může mít jiný status – mohou to být jazyky národní nebo úřední, regionální nebo menšinové, nebo může jít o jazyky, kterými mluví lidé přistěhovaleckého původu. Regionální nebo menšinové jazyky jsou obvykle spojeny s určitou geografickou oblastí v daném státě, i když některé z nich, označované jako neteritoriální jazyky, nelze spojit s konkrétní zeměpisnou oblastí. V EU hovoří regionálním nebo menšinovým jazykem přibližně 40 až 50 milionů lidí (Evropský parlament, 2016).

V mnoha evropských zemích existují regionální nebo menšinové jazyky, které mají status úředního jazyka. To znamená, že se používají pro právní a veřejnosprávní účely v určité oblasti dané země, vedle jejího národního jazyka (který má status úředního jazyka v celé zemi). Politiky a iniciativy přijaté orgány veřejné správy, zejména v oblasti vzdělávání, jsou klíčovými faktory přispívajícími k životaschopnosti jazyků v soukromých i veřejných prostorech. Existuje několik ukazatelů vitality jazyka (Evropský parlament, 2017), jako je počet mluvčích (v absolutních číslech a v poměru k celkovému počtu obyvatel daného státu), vládní a institucionální postoje a politiky ve vztahu k danému jazyku, včetně jeho úředního statusu a využití, a dostupnost materiálů pro jazykové vzdělávání a gramotnost.

Význam jazykové rozmanitosti je zakotven v článku 22 Evropské charty základních práv a v článku 3 Smlouvy o Evropské unii. Regionální a menšinové jazyky jsou součástí politického prostředí Evropské unie v oblasti učení o rozmanitosti a učení se jazykům. Doporučení Rady Evropské unie ze dne 22. května 2019 ⁽¹⁾ o komplexním přístupu k výuce a učení jazyků uznává hodnotu učení a udržování jakéhokoli jazyka, který je součástí individuálních zájmů a situace dané osoby. Uznává obrovskou jazykovou rozmanitost v Evropě a vybízí členské státy, aby zvýšily úroveň ambicí pro jazykové vzdělávání ve školách.

Evropská charta regionálních nebo menšinových jazyků Rady Evropy (ECRML) je hlavním právním nástrojem ochrany a podpory regionálních nebo menšinových jazyků v Evropě. Tato evropská úmluva vstoupila v platnost dne 1. března 1998. K dnešnímu dni ratifikovalo Chartu 25 členských států ⁽²⁾. Ratifikací Charty se tyto členské státy nejen přihlásily k základním zásadám a cílům zachování daných jazyků, ale také se zavázaly ke konkrétním opatřením v určitých oblastech veřejného života (např. ve vzdělávání).

Prostřednictvím financování programů jako Erasmus+ nebo Creative Europe podporuje Evropská unie studium jazyků a jazykovou rozmanitost, zejména prostřednictvím programů mobility, projektů spolupráce a podpory evropských hlavních měst kultury. V rámci těchto programů podporuje mnoho úspěšných projektů výuky a zviditelnění regionálních nebo menšinových jazyků v Evropě.

V EU hovoří regionálním nebo menšinovým jazykem přibližně 40 až 50 milionů lidí.

⁽¹⁾ Doporučení Rady ze dne 22. května 2019 o komplexním přístupu k výuce a studiu jazyků, úř. věst. C 189, 5. 6. 2019, s. 15–22.

⁽²⁾ Viz webové stránky Rady Evropy: <https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages/signatures-and-ratifications> [cit. červen 2019].

Regionální nebo menšinové jazyky: Jazyky, které „tradičně používají na daném území státu příslušníci tohoto státu, kteří tvoří skupinu početně menší, než je zbytek populace státu“. Liší se od národních jazyků (Rada Evropy, 1992). Obecně se jedná o jazyky obyvatel, kteří mají v určitých oblastech své etnické kořeny nebo sídlí v dotyčných regionech již po několik generací. Regionální nebo menšinové jazyky mohou mít status úředního jazyka, ale podle definice bývá tento status omezen na oblast, ve které se takovým jazykem hovoří.

Neteritoriální jazyky: jazyky používané státními příslušníky dané země, které se liší od jazyka nebo jazyků používaných zbytkem obyvatelstva, které však, třebaže se tradičně používají na území daného státu, nelze spojit s konkrétní oblastí. (Definice založená na Evropské chartě regionálních nebo menšinových jazyků (Rada Evropy, 1992)). Příkladem neteritoriálního jazyka je romšтина.

Tato zpráva Eurydice poskytuje přehled stávajících politických snah v celé Evropě podporujících výuku regionálních nebo menšinových jazyků na školách. Tvoří ji tyto tři hlavní části:

- odkazy na regionální nebo menšinové jazyky v úředních dokumentech vydaných nejvyššími orgány školské správy (národní kurikulum nebo vzdělávací programy, národní dokumenty týkající se hodnocení a zkoušek, nebo doporučení školám, aby nabízely výuku v těchto jazycích),
- některé politiky a opatření týkající se výuky regionálních nebo menšinových jazyků, které jsou zavedeny v různých evropských vzdělávacích systémech, a
- některé projekty financované z programů Erasmus+ a Creative Europe, které podporují studium regionálních nebo menšinových jazyků.

První dvě části zprávy vycházejí z informací shromážděných sítí Eurydice. Důraz je kladen na školní vzdělávání (základní a střední) na veřejných a veřejně subvencovaných soukromých školách. Některé příklady politik však mohou mít širší zaměření, například mohou zahrnovat i předškolní vzdělávání. Tyto dvě části se týkají 34 evropských zemí, které se účastní programu EU Erasmus+ ⁽³⁾. Referenčním rokem pro předložené údaje je školní rok 2018/19. Poslední část je zaměřena na projekty financované EU v oblasti školního vzdělávání, odborného vzdělávání a vzdělávání dospělých. Kromě toho zahrnuje i některé projekty z kulturní a kreativní oblasti a audiovizuálního sektoru.

⁽³⁾ Jinými slovy, zahrnuje 26 z 28 členských států Evropské unie, dále Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Švýcarsko, Island, Černou Horu, Severní Makedonii, Srbsko a Turecko. Bulharsko, Řecko, Lichtenštejnsko a Norsko se sběru dat nezúčastnily.

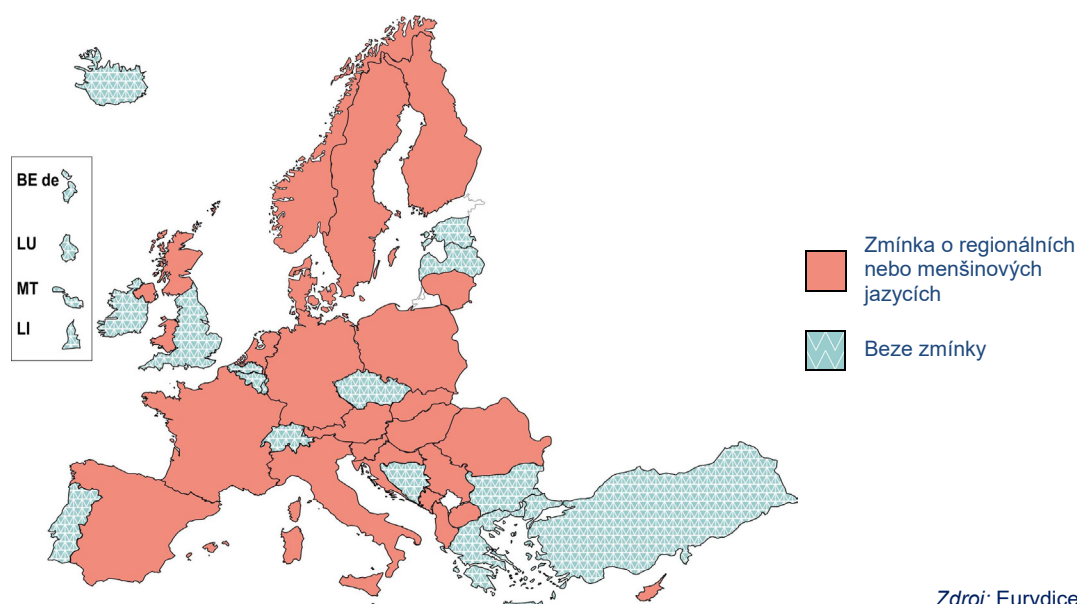
REGIONÁLNÍ NEBO MENŠINOVÉ JAZYKY V DOKUMENTECH ZAMĚŘENÝCH NA VZDĚLÁVACÍ POLITIKU

Při ochraně a podpoře regionálních nebo menšinových jazyků hrají důležitou roli orgány školské správy. Výuka těchto jazyků probíhá v rámci školních vzdělávacích programů, které mohou v různé míře podporovat výuku jazyků. Školy vstřícné k jazykům využívají rozmanité jazykové zázemí žáků, a zvyšují tak jejich kulturní a jazykové povědomí. Podporují příznivé prostředí pro výuku jazyků (Evropská komise/EACEA/Eurydice, 2017). Doporučení Rady z roku 2019 týkající se jazyků doporučuje, aby členské státy „uplatňovaly komplexní přístupy ke zlepšení výuky a studia jazyků podle situace na národní, regionální, místní nebo školní úrovni“ (4). Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je podle doporučení Rady podpora rozvoje jazykového povědomí, zejména oceňováním jazykové rozmanitosti a jejím využíváním jako studijního zdroje.

Obrázek 1 ukazuje, že ve většině vzdělávacích systémů nejvyšší orgány školské správy v úředních dokumentech odkazují na vzdělávání v regionálních nebo menšinových jazycích.

Ve většině vzdělávacích systémů se nejvyšší orgány školské správy v úředních dokumentech zmiňují o regionálních nebo menšinových jazycích.

Obrázek 1: Zmínka o regionálních nebo menšinových jazycích v úředních dokumentech vydávaných nejvyššími orgány školské správy, které se týkají základního a všeobecného sekundárního vzdělávání (ISCED 1, ISCED 24 a ISCED 34), 2018/19

Zdroj: Eurydice.

Vysvětlivky

Nejvyššími orgány školské správy jsou míněny orgány nejvyšší úrovně odpovědné za vzdělávání v dané zemi, obvykle na národní (státní) úrovni. V případě Belgie, Německa, Španělska a Spojeného království však za všechny nebo většinu oblastí souvisejících se vzděláváním odpovídají v uvedeném pořadí *Communautés, Länder, Comunitàdes Autónomas a pověřené správní orgány*. Proto jsou tyto správní orgány považovány za orgány nejvyšší úrovně pro oblasti, za něž jsou odpovědné. Pokud tyto orgány sdílejí odpovědnost s orgány na národní (státní) úrovni, jsou za orgány nejvyšší úrovně považovány orgány oba.

Poznámky k jednotlivým zemím

Bulharsko, Řecko, Lichtenštejnsko a Norsko: Údaje se vztahují k referenčnímu školnímu roku 2015/16. Viz Evropská komise/EACEA/Eurydice, 2017, *Klíčové údaje o výuce jazyků na školách v Evropě – vydání 2017*. Brusel: EACEA Eurydice.

(4) Doporučení Rady ze dne 22. května 2019 o komplexním přístupu k výuce a studiu jazyků, úř. věst. C 189, 5. 6. 2019, s. 17.

Tyto zmínky se mohou vyskytovat v národním kurikulu nebo vzdělávacích programech, v národních dokumentech týkajících se hodnocení nebo zkoušek, nebo v doporučeních školám, aby nabízely výuku v těchto jazycích. Mohou mít podobu opatření malého rozsahu prováděných ve vybraném počtu škol nebo vztahujících se na všechny školy v určité zeměpisné oblasti.

V některých případech může jít pouze o obecný odkaz na regionální nebo menšinové jazyky, nikoli na konkrétní jazyk či jazyky. Například v České republice⁽⁵⁾ mají příslušníci národnostních menšin právo na vzdělávání ve svém vlastním jazyce a právo na integrovanou výuku obsahu předmětu a jazyka (CLIL). To je i případ Chorvatska, kde mají příslušníci národnostních menšin právo na vzdělávání ve svém vlastním jazyce. V oficiálních dokumentech jsou však konkrétně uvedeny pouze některé z menšinových jazyků, které se vyučují na chorvatských školách, zatímco na ostatní jazyky se odkazuje jen obecně. Učební osnovy a podpůrné dokumenty nejsou k dispozici nebo nebyly vyvinuty či přijaty pro všechny menšinové jazyky, které se na chorvatských školách vyučují.

Orgány školské správy v Evropě zmiňují ve svých oficiálních dokumentech více než 60 regionálních nebo menšinových jazyků.

Orgány školské správy v Evropě zmiňují ve svých oficiálních dokumentech více než 60 regionálních nebo menšinových jazyků (viz obrázek 2). Počet jazyků se však mezi jednotlivými vzdělávacími systémy značně liší. Tyto odchylky lze vysvětlit nejen různými politickými závazky k zachování a podpoře regionálních nebo menšinových jazyků, ale také specifickým jazykovým prostředím každé země. Například Lucembursko má tři úřední jazyky (francouzštinu, němčinu a lucemburštinu), avšak žádné regionální nebo menšinové jazyky.

Oficiální vzdělávací dokumenty v šesti zemích (Francie, Itálie, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Srbsko) odkazují na více než deset jazyků, přičemž v Polsku a v Srbsku odkazují na jejich nejvyšší počet (15). V šesti dalších zemích (Španělsko, Chorvatsko, Litva, Slovensko, Švédsko a Severní Makedonie) se počet zmínek o regionálních nebo menšinových jazycích pohybuje v rozmezí od pěti do deseti.

⁽⁵⁾ Pozn. red.: Zákon 561/2004 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 13–14 Vyučovací jazyk a vzdělávání příslušníků národnostních menšin.

Obrázek 2: Regionální nebo menšinové jazyky výslovně uvedené v oficiálních dokumentech vydávaných nejvyššími orgány školské správy, které se týkají základního a všeobecného sekundárního vzdělávání (ISCED 1, ISCED 24 a ISCED 34), 2018/19

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL
Beze zmínky	•	•	•	•	•			•	•	•						•		•		•	
Kyperská maronitská arabština	acy														•						
Běloruština	bel																•				
Bosenština	bos																				
Bretonština	bre											•									
Bulharština	bul																		•		
Katalánština/valencijská	cat										•			•							
Korsičtina	cos											•									
Kašubština	osb																				
Čeština	cse												•								
Velština	cym																				
Dánština	dan						•														
Němčina	deu					•												•			
Řečtina	ell													•							
Baskičtina	eus										•	•									
Faerština	fao					•															
Finština	fin																				
Meänkieli (tornedalská finština)	fit																				
Kvenština	fkv																				
Francouzština	fra																				
Gallo	fra														•						
Frankoprovensálština	frp													•							
Friština	fry						•														•
Futunština	fud											•									
Furlanština	fur													•							
Skotská gaelština	gla																				
Irština	gle																				
Galicijština	glg										•										
Hebrejština	heb																				
Chorvatština	hrv													•							•
Maďarština	hun												•								•
Arménština	hye														•						•
Italština	ita												•								
Grónština	kal					•															
Karaimština	kdr																				
Litevština	lit																				
Ladinština	lld													•							
Makedonština	mkd																				
Dolnoněmčina	nds						•														
Okcitanština	oci										•	•		•							
Polština	pol																•				•
Kreolština	rcf											•									
Romština	rom												•								•
Rumunština	ron																				•
Lemkovština	rue																				•
Rusinština	rue												•								•
Arumunština	rup																				
Ruština	rus																•				
Skotština	sco																				
Slovenština	slk												•								•
Slovinština	slv													•							•
Sámština	sme																				
Albánština	sqi													•							
Sardinština	srd													•							
Srbština	srp												•								•
Tahitština	tah											•									
Tatarština	tat																				
Melanéské jazyky	tpi											•									
Turečtina	tur																				
Ukrajínština	ukr												•								•
Wallisijština	wls											•									
Lužická srbština	wen						•														
Jidiš	yid																•				
Ostatní (dialekty)											•	•									•

Obrázek 2 (pokr.): Regionální nebo menšinové jazyky výslovně uvedené v oficiálních dokumentech vydávaných nejvyššími orgány školské správy, které se týkají základního a všeobecného sekundárního vzdělávání (ISCED 1, ISCED 24 a ISCED 34), 2018/19

	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Beze zmínky			●						●					●	●	●	●					●
Kyperská maronitská arabština	acy																					
Běloruština	bel	●																				
Bosenština	bos																	●	●			●
Bretonština	bre																					
Bulharština	bul			●																		●
Katalánština/valencijská	cat																					
Korsičtina	cos																					
Kašubština	csb	●																				
Čeština	cse	●		●																		●
Velština	cym									●												
Dánština	dan																					
Němčina	deu	●		●		●																
Řečtina	ell												●									
Baskičtina	eus																					
Faerština	fao																					
Finština	fin							●													●	
Meänkieli (tornedalská finština)	fit							●														
Kvenština	fkv																				●	
Francouzština	fra																					
Gallo	fra																					
Frankoprovensálská	frp																					
Friština	fry																					
Futunština	fud																					
Furlanština	fur																					
Skotská gaelština	gla											●										
Irština	gle										●											
Galicijština	glg																					
Hebrejština	heb	●	●		●																	
Chorvatština	hrv	●			●													●				●
Maďarština	hun	●			●	●	●															●
Arménština	hye	●	●																			
Italština	ita				●	●																
Grónština	kal																					
Karaimština	kdr	●																				
Litevština	lit	●																				
Ladinština	lld																					
Makedonština	mkd																					●
Dolnoněmčina	nds																					
Okcitanština	oci																					
Poľština	pol																					
Kreolština	rcf																					
Romština	rom	●	●		●		●	●													●	●
Rumunština	ron																					●
Lemkovština	rue	●																				
Rusinština	rue					●																●
Arumunština	rup																				●	●
Ruština	rus	●																				
Skotština	sco											●										
Slovenština	slk	●	●		●																	●
Slovinština	slv	●																				●
Sámština	sme						●	●													●	●
Albánština	sqi																	●	●			●
Sardinština	srd																					
Srbština	srp				●													●	●			
Tahitština	tah																					
Tatarština	tat	●																				
Melanéské jazyky	tpi																					
Turečtina	tur				●														●			
Ukrajínština	ukr	●			●		●															●
Wallisijština	wls																					
Lužická srbština	wen																					
Jidiš	yid	●						●														
Ostatní (dialekty)																						●

Vysvětlivky (obrázek 2)

Nejvyšší orgány v oblasti vzdělávání: viz obrázek 1.

Tento obrázek nerozlišuje mezi úrovněmi vzdělávání, vzdělávacími cestami nebo typy škol. V některých zemích mohou být uvedené jazyky nabízeny ve školách pouze v některých regionech.

Jazyky jsou seřazeny podle jejich kódu ISO (norma ISO 639-3). Dialekty, které nemají kód, jsou označeny jako „ostatní“ a vysvětleny v níže uvedených poznámkách k jednotlivým zemím.

Poznámky k jednotlivým zemím

Bulharsko, Řecko, Lichtenštejnsko a Norsko: Údaje z referenčního školního roku 2015/16. Viz Evropská komise/ EACEA/Eurydice, 2017, *Klíčové údaje o výuce jazyků ve školách v Evropě – vydání 2017*, Brusel: EACEA Eurydice.

Španělsko: Kromě španělštiny jako úředního jazyka mají některá autonomní společenství druhý úřední jazyk. V těchto případech orgány školské správy stanoví svůj vlastní model výuky svých úředních jazyků. Ostatní: asturština a aragonština.

Francie: Melanéské jazyky: drehu, nengone, paíci, aije. Ostatní: regionální jazyky Alsaska a Moselska (včetně němčiny a jejích dialektových variant).

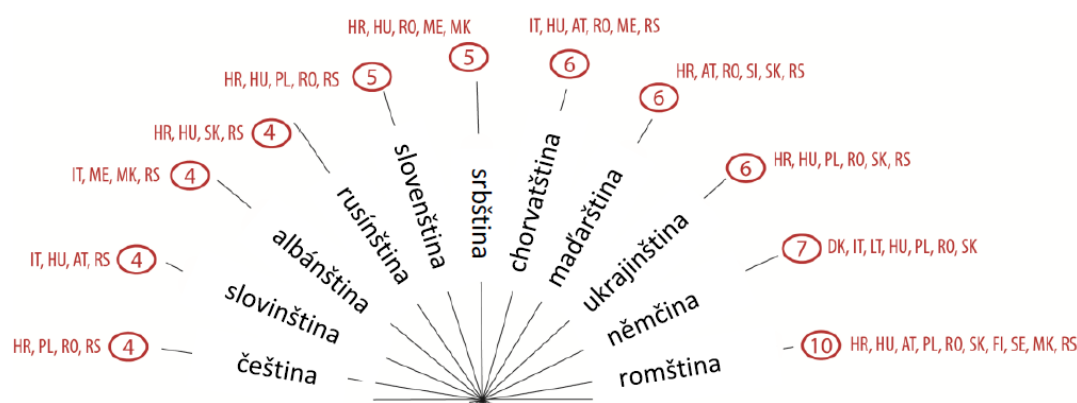
Maďarsko: Ostatní: bajáština (rumunský dialekt).

Rakousko: Dva dokumenty vydané ústředními orgány školské správy výslovně odkazují na výuku menšinových jazyků ve školách. Zákon o školním vzdělávání pro etnické menšiny v Burgenlandu (*Minderheitenschulgesetz für Burgenland*) stanoví požadavky na výuku maďarštiny, chorvatštiny (Burgenland-Kroatisch) a romštiny, zákon o vzdělávání menšin v Korutanech (*Minderheitenschulgesetz für Kärnten*) zahrnuje výuku slovinštiny v menšinových oblastech.

Srbsko: Ostatní: bunjevac.

Jak ukazuje obrázek 3, nejčastěji zmiňovanými jazyky jsou ve většině případů jazyky zemí, které se nacházejí ve střední, východní a jihovýchodní Evropě (němčina, chorvatština, maďarština, ukrajinština, slovenština, srbština, čeština, slovinština a albánština). Jazykově rozmanitou krajinu tohoto konkrétního regionu Evropy formovaly specifické historické a politické okolnosti. Romština je neteritoriální jazyk, kterým se v Evropě hovoří již od středověku. Lidé hovořící romsky se nacházejí v několika evropských zemích (Evropský parlament, 2018).

Obrázek 3: Regionální nebo menšinové jazyky podle počtu zemí, které se na ně odkazují v oficiálních vzdělávacích dokumentech týkajících se primárního a všeobecného sekundárního vzdělávání (ISCED 1, ISCED 24 a ISCED 34), 2018/19

- ③ Bosenština, bulharština, katalánština/valencijština, řečtina, arménština, italština, okcitánština, sámština, jidiš
- ② Běloruština, baskičtina, finština, fríština, hebrejština, polština, rumunština, arumunština, ruština, turečtina
- ① Kyperská maronitská arabština, bretaňština, koršičtina, kašubština, velština, dánština, faerština, meänkieli (tornedalská finština), kvenština, francouzština, gallo, frankoprovensálština, futunština, furlanština, skotská gaelština, irština, galicijština, grónština, karaimština, litevština, ladinština, makedonština, dolnoněmčina, kreolština, lemkovština, skotština, sardinština, tahitština, tatarština, melanéské jazyky, wallisijština, lužická srbština

Zdroj: Eurydice.

Vysvětlivky

Obrázek ukazuje regionální nebo menšinové jazyky a počet zemí (v červených oválech), které na ně odkazují ve svých oficiálních vzdělávacích dokumentech. Horní část obrázku, kde jsou uvedeny nejčastěji zmiňované jazyky, rovněž označuje příslušné země (viz kódy zemí). Podobné informace týkající se jazyků uvedených v dolní části obrázku naleznete na obrázku 2.

Oficiální vzdělávací dokumenty: úřední dokumenty vydané nejvyššími orgány školské správy.

Nerozlišuje se mezi úrovněmi vzdělávání, vzdělávacími cestami nebo typy škol. Uvedené jazyky mohou být ve školách nabízeny pouze v některých regionech.

Poznámky k jednotlivým zemím

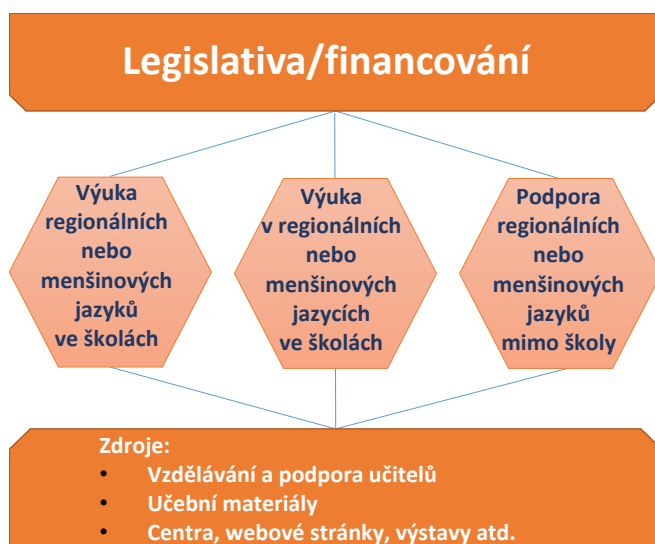
Viz obrázek 2.

Mnoho regionálních nebo menšinových jazyků je však spojeno s jedinou evropskou zemí. Jde například o lužickou srbštinu (Německo), korsičtinu (Francie), fríštinu (Nizozemsko), kyperskou maronitskou arabštinu (Kypr) a velštinu (Velká Británie – Wales).

POLITIKY A OPATŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE VÝUKY REGIONÁLNÍCH NEBO MENŠINOVÝCH JAZYKŮ

Podíváme-li se na různé regionální nebo menšinové jazyky uvedené v oficiálních dokumentech vydávaných nejvyššími orgány školské správy v celé Evropě, představuje tato část některé zvláštní politiky a opatření týkající se výuky regionálních nebo menšinových jazyků ⁽⁶⁾.

Obrázek 4: Oblasti, na které se vztahují politiky a opatření v oblasti výuky regionálních nebo menšinových jazyků, 2018/19

Zdroj: Eurydice.

Tento druh politických a finančních závazků je zásadní pro zajištění dostupnosti zdrojů pro realizaci výuky regionálních nebo menšinových jazyků. Mezi tyto zdroje patří vzdělávání a podpora učitelů regionálních nebo menšinových jazyků, příslušné učební materiály a další zdroje, jako jsou kulturní centra, webové stránky, výstavy atd.

⁽⁶⁾ Pro tento sběr dat byla národní oddělení Eurydice požádána, aby poskytla dva příklady politik nebo opatření týkajících se výuky regionálních nebo menšinových jazyků ve školách. Tento přehled představuje pouze výběr z těchto příkladů.

Výuka regionálních nebo menšinových jazyků ve školách vyžaduje politické a finanční závazky.

Politiky a opatření shromážděné v této zprávě mohou být seskupeny do různých kategorií (viz obrázek 4). Mnoho politik a opatření se zaměřuje na výuku regionálních nebo menšinových jazyků ve školách. V některých zemích mohou být regionální nebo menšinové jazyky používány i jako vyučovací pro některé nebo všechny ostatní školní předměty. V několika případech jsou regionální nebo menšinové jazyky podporovány i mimo školy, což může studenty i společnost obecně povzbuzovat k jejich používání. Nezbytnou podmínkou pro podporu regionálních nebo menšinových jazyků ve školách i mimo ně je existence legislativy a poskytování financí na tento účel.

Legislativa/financování

Za účelem podpory výuky regionálních nebo menšinových jazyků ve školách vytvořily některé evropské vzdělávací systémy, například ve Francii, v Litvě, na Slovensku, ve Švédsku, ve Velké Británii (Skotsku), v Bosně a Hercegovině a v Černé Hoře, právní rámec pro podporu nebo zajištění této výuky.

Případová studie: Francie – Legislativní změny podporující výuku regionálních jazyků

V důsledku změn právních předpisů je od září 2017 povzbuzována a podporována výuka regionálních jazyků. Kurikulum nepovinných předmětů bylo obohaceno o nové volitelné předměty a stávající systémy jsou nyní pružnější:

- a) druhý cizí nebo regionální jazyk („regionální jazyky a kultura“) v 6. ročníku (tyto dva jazyky se poté vyučují až 6 hodin týdně),
- b) regionální jazyky a kultura v 6. až 9. ročníku až 2 hodiny týdně.

Nedávná reforma, která se týkala posledních dvou let všeobecného a odborného sekundárního vzdělávání a současné maturity, vedla ke vzniku nového předmětu „Cizí a regionální jazyky, literatura a kultura“. Tento předmět s dotací 4 hodiny týdně v 11. ročníku a 6 hodin týdně ve 12. ročníku doplňuje jazykový kurz, který již žáci navštěvují, a od roku 2019/20 bude nabízen v několika regionálních jazycích.

V některých vzdělávacích systémech poskytují příslušné orgány dodatečné financování výuky regionálních nebo menšinových jazyků. Je tomu tak například v Itálii, v Polsku a ve Finsku.

Případová studie: Itálie – Financování projektů výuky regionálních nebo menšinových jazyků

Ministerstvo školství propaguje a podporuje projektové iniciativy vytvořené školami, čímž podněcuje spolupráci mezi sítěmi škol ve snaze podpořit výuku regionálních nebo menšinových jazyků. Za tímto účelem zveřejňuje roční plány intervencí a financování národních i místních projektů zaměřených na studium jazyků a kulturních tradic jazykových menšin. Ministerstvo poskytuje školám pokyny pro navrhování vlastních projektů a stanoví kritéria pro jejich hodnocení.

Výuka regionálních nebo menšinových jazyků ve školách

Jak již bylo uvedeno na obrázcích 1 a 2, oficiální dokumenty ve většině evropských vzdělávacích systémů odkazují speciálně na výuku regionálních nebo menšinových jazyků. V praxi to znamená, že mohou mít učební osnovy nebo vzdělávací program pro jeden nebo více regionálních nebo menšinových jazyků, které mohou být pro žáky z prostředí menšin nebo pro žáky žijící v určitých zeměpisných oblastech povinné.

Případová studie: Nizozemsko – Politika výuky fríštiny

Od roku 2014 je fríština na základních školách ve Frísku povinným předmětem. Školy mohou požádat o výjimku, pokud má fríský původ méně než 5 % žáků školy. Na sekundární úrovni je fríština povinná v prvním ročníku. Poté se stává volitelným předmětem. Střední školy ve Frísku jsou povinny nabízet fríštinu jako volitelný předmět. Od této povinnosti jsou osvobozeny, pokud nemají dostatek učitelů s kvalifikací požadovanou pro výuku tohoto předmětu.

Mnoho evropských vzdělávacích systémů má učební osnovy nebo vzdělávací program pro regionální nebo menšinový jazyk.

V některých zemích, například v Německu, v Polsku a v Severní Makedonii, zahrnuje výuka regionálního nebo menšinového jazyka kromě jazykové výuky i výuku historie a kultury některých menšinových komunit.

Případová studie: Polsko – Základní vzdělávací program pro regionální nebo menšinové jazyky

Základní kurikulum pro výuku regionálních nebo menšinových jazyků existuje jako samostatný dokument, který je spolu s hlavními učebními osnovami všech ostatních školních předmětů součástí všeobecné regulace pro všechny typy škol. Základní kurikulum regionálních nebo menšinových jazyků se neustále rozšiřuje. Stávající základní kurikulum, které bylo zavedeno od školního roku 2017/18, pokrývá všechny úrovně vzdělávání od předškolní po vyšší sekundární úroveň. Některé nové prvky kladou větší důraz na kulturní složku ve výuce regionálních nebo menšinových jazyků. Cílem výuky jazyka národnostní nebo etnické menšiny je proto poskytnout žákům jazykové, literární a kulturní kompetence a také povědomí o jejich vlastní národní nebo etnické identitě.

Například v Rumunsku byly kromě vzdělávacího programu vypracovány také učební osnovy regionálních nebo menšinových jazyků vedoucích k národním nebo maturitním zkouškám.

Vyučování prostřednictvím regionálních nebo menšinových jazyků ve školách

Kromě výuky regionálních nebo menšinových jazyků ve školách, kde vyučování probíhá v hlavní vyučovací jazyce, existuje řada vzdělávacích systémů, v nichž se všechny nebo většina školních předmětů vyučuje v regionálním nebo menšinovém jazyce. Je tomu tak například ve Slovinsku, kde existují školy poskytující vzdělávání v itaštině a dvojjazyčné školy poskytující vzdělávání ve slovinštině a maďarštině, nebo v Černé Hoře, kde školy poskytují vzdělávání v albánštině.

Případová studie: Německo – Školy pro dánskou a lužickosrbskou menšinu

Děti z dánské menšiny ve Šlesvicku-Holštýnsku mohou navštěvovat státem dotované soukromé základní školy (*Ersatzschulen*) namísto všeobecných škol v rámci veřejného sektoru, pokud vzdělávací cíle těchto škol obecně odpovídají vzdělávacím cílům stanoveným školským zákonem ve Šlesvicku-Holštýnsku. Jednotlivé předměty se v těchto školách vyučují v dánštině.

Obdobně mají děti a mladí lidé lužickosrbského původu v Braniborsku a Sasku v oblasti osídlené Lužickými Srby možnost učit se lužickou srbštinu nebo dolnolužickou srbštinu na lužickosrbské nebo jiné škole a také se učit některé předměty na určitých stupních nebo úrovních vzdělávání v lužické srbštině nebo dolnolužické srbštině.

V některých vzdělávacích systémech, například ve Spojeném království (Skotsko), mají školské orgány povinnost zajistit vzdělávání prostřednictvím regionálních nebo menšinových jazyků. Ve Spojeném království (Severní Irsko) existuje zákonná povinnost podporovat a usnadňovat rozvoj vzdělávání v irštině.

V jiných případech existují zvláštní politiky na podporu rozvoje škol poskytujících výuku v regionálních nebo menšinových jazycích. V Chorvatsku například legislativa umožňuje, aby školy vyučující v jazyce a písmu národnostní menšiny byly zřizovány pro menší počet žáků, než jaký je předepsán pro školy vyučující v chorvatštině.

Kromě vyučování v regionálních nebo menšinových jazycích je dalším cílem škol poskytujících takového vzdělávání také zachování jazykového a kulturního dědictví národnostních menšin.

Případová studie: Finsko – Sámština a její mluvčí

Hlavním cílem vzdělávání v sámštině je podporovat žáky v rozvíjení jejich jazyka a kultury i při začleňování v komunitě a umožnit jim přejímat kulturní dědictví Sámů. Když se žáci učí používat jazyk způsobem, který je charakteristický pro jejich komunitu, posiluje se tím i jejich členství a účast v této komunitě. Vzdělávání rozvíjí porozumění žáků jejich osobnímu lingvistickému a kulturnímu původu a pochopení jeho významu pro ně samé, jejich komunitu, společnost a další původní národy. Žáci jsou vedeni k tomu, aby pochopili a oceňovali i jiné jazyky a kultury.

Kromě vyučování prostřednictvím regionálních nebo menšinových jazyků byla v některých zemích vyvinuta standardizovaná hodnocení dovedností v regionálních nebo menšinových jazycích. Je tomu tak například v Rumunsku a ve Spojeném království (Skotsko). Ve druhém případě byla od prosince 2018 zavedena národní standardizovaná hodnocení ve školách vyučujících v gaelštině, aby žákům v těchto školách byly k dispozici stejné možnosti hodnocení jako jejich anglofonním vrstevníkům.

Podpora regionálních nebo menšinových jazyků mimo školy

V některých vzdělávacích systémech souvisí snaha o výuku regionálních nebo menšinových jazyků ve školách s iniciativami zaměřenými na obecnější propagaci těchto jazyků ve společnosti. Jde například o fríštinu v Nizozemsku nebo gaelštinu a skotštinu ve Spojeném království (Skotsko).

Případová studie: Spojené království (Skotsko) – Národní jazykový plán pro gaelštinu 2018–2023

Národní jazykový plán pro gaelštinu 2018–2023 je dílem *Bòrd na Gàidhlig* a byl schválen skotskou vládou. Plán vychází ze stávajících opatření na podporu propagace a používání galského jazyka ve společnosti. Hlavním účelem tohoto plánu je podpořit a umožnit většímu množství lidí používat gaelštinu častěji a v širší řadě situací. Klíčové poselství, cíle, priority a nové závazky obsažené v plánu přispívají k dosažení širšího využívání gaelštiny.

Výukové prostředky pro regionální nebo menšinové jazyky

Za účelem podpory výuky regionálních nebo menšinových jazyků poskytují nejvyšší orgány školské správy školám a učitelům i další formy podpory. Ty zahrnují iniciativy týkající se vzdělávání učitelů, poskytování učebnic a dalších výukových materiálů a zdrojů, jako jsou střediska regionálních nebo menšinových jazyků, webové stránky a výstavy.

Cílem škol poskytujících vzdělávání v regionálních nebo menšinových jazycích je zachování jazykového a kulturního dědictví menšinových komunit.

Nejvyšší orgány školské správy také podporují výuku regionálních nebo menšinových jazyků poskytováním vzdělávání učitelům, výukových materiálů a dalších výukových a studijních zdrojů.

Vzdělávání a podpora učitelů

V řadě vzdělávacích systémů, například na Kypru, v Litvě, ve Slovinsku a ve Švédsku, nejvyšší orgány školské správy prostřednictvím příslušných seminářů zlepšují znalosti a dovednosti učitelů pro výuku regionálního nebo menšinového jazyka.

Případová studie: Kypr – Semináře pro učitele arménštiny a kyperské maronitské arabštiny

Ministerstvo školství a kultury podporuje organizaci seminářů pro učitele arménštiny a kyperské maronitské arabštiny. Například v případě arménštiny byly ve školním roce 2017/18 realizovány tři programy dalšího vzdělávání učitelů. Všechny tři byly určeny pro 19 učitelů, kteří vyučují předměty v arménštině na základních školách v Nikósii, Larnace a Limassolu a na gymnáziu v Nikósii. Tyto programy zahrnovaly školení/cvičení, hospitace ve třídě a mentoring. V závěrečné fázi proběhlo formální hodnocení všech učitelů. V případě kyperské maronitské arabštiny se pro učitele každoročně pořádá několik seminářů (např. na Kyperské univerzitě v červnu 2016 a 2017).

V mnoha případech je vzdělávání učitelů podporované školskými úřady určeno pro plně kvalifikované učitele. V některých případech, například ve Spojeném království (Wales), však mezi cíle přípravného vzdělávání učitelů patří i zlepšování jejich schopnosti vyučovat žáky ve velštině.

V některých vzdělávacích systémech příslušné orgány podporují jednotlivce v získávání kvalifikací učitelů regionálních nebo menšinových jazyků. Například v Maďarsku je poskytováno stipendium studentům vysokých škol, kteří se připravují na vyučování v menšinových jazycích v předškolních zařízeních.

Výukové materiály

V několika zemích nejvyšší orgány školské správy podporují školy a učitele zajištěním dostupnosti příslušných učebnic a učebních materiálů pro výuku regionálních nebo menšinových jazyků. Tak je tomu například ve Slovinsku, ve Švédsku, v Albánii a v Srbsku.

Případová studie: Švédsko – Výukové materiály pro regionální nebo menšinové jazyky

Švédská národní agentura pro vzdělávání byla pověřena vytvořením výukových materiálů a podporou učitelů regionálních nebo menšinových jazyků. Prioritní oblastí jsou materiály pro žáky, kteří nemají dostatečné znalosti daného jazyka. Výukové materiály byly vytvořeny v úzké spolupráci se zkušenými učiteli mateřského jazyka. Svou jazykovou odborností přispěly Södertörn University College a Uppsala University. Cenné příspěvky poskytli i Sámská školní rada, zástupci učitelů mateřského jazyka v jazycích národnostních menšin a zástupci národnostních menšin.

Centra, webové stránky a výstavy

Mezi další iniciativy podporující výuku a rozvoj regionálních nebo menšinových jazyků, které lze nalézt v celé Evropě, patří národní střediska zdrojů. Jako příklad lze uvést Metodické vzdělávací a kulturní středisko pro romskou menšinu NeRok v Maďarsku nebo Úřad pro podporu a rozvoj vzdělávání v jazyce menšin zřízený na Ministerstvu školství a vědy v Severní Makedonii.

Případová studie: Maďarsko – Metodické vzdělávací a kulturní středisko NeRok pro romskou menšinu

Metodické vzdělávací a kulturní středisko NeRok pro romskou menšinu tvoří síť institucí. Přestože bylo zřízeno na podporu infrastruktury a metodiky nezbytné pro vzdělávání menšin v kraji Baranya, některé jeho služby jsou poskytovány na celostátní úrovni. Za účelem sociálního začleňování a porozumění kulturním rozdílům poskytuje středisko ve spolupráci s Univerzitou Pécs a Miskolc podporu pro vzdělávání učitelů a profesionálů působících v oblasti sociálních věcí. Jako metodické podpůrné středisko vybavuje profesionály moderními nástroji, aby mohli připravovat aktuální prezentace a vyvíjet učební materiály.

Další podporu výuky regionálního nebo menšinového jazyka lze poskytnout prostřednictvím specializovaných webových stránek nebo výstav, jako je tomu například v Rakousku.

Případová studie: Rakousko – výstava: „Rakouský školský systém pro menšiny – Jazyková rozmanitost a historie“

Na objednávku Spolkového ministerstva školství vytvořilo Centrum pro demokracii ve Vídni putovní výstavu, která posiluje identitu rakouských etnických menšin a buduje historické povědomí o těchto menšinách. Výstava přináší informace o menšinové politice a právech menšin. Dalšími důležitými cíli výstavy jsou obhajování hodnot, jako je přijetí, uznání a respekt, uznávání stále rozmanitější společnosti, mnohojazyčnost a boj proti předsudkům vůči všem společenským skupinám. Výstavu lze objednat zdarma a slouží hlavně školám v Burgenlandu a Korutanech.

Rozsáhlé iniciativy/programy

Na závěr jsou představeny některé politické iniciativy, které jsou velmi komplexní, pokud jde o množství výše uvedených aspektů. Jednou z nich je Operační program pro národnostní menšiny 2017–2020 iniciovaný chorvatskou vládou za účelem ochrany a zlepšení stávající úrovně práv všech národnostních menšin, včetně srbské, italské, české, slovenské, maďarské, albánské a romské. Operační program zahrnuje širokou škálu opatření týkajících se zejména poskytování vzdělávání v regionálních nebo menšinových jazycích, spolupráce se zástupci menšinových komunit při přípravě vzdělávacích programů a klíčových dokumentů, poskytování výukových materiálů atd.

Mezi další rozsáhlé iniciativy patří strategie Cymraeg 2050 a Velština ve vzdělávání: akční plán na období 2017–2021 vypracovaný velšskou vládou.

*Cílem
velšské strategie
Cymraeg 2050
je dosáhnout
do roku 2050
milionu lidí
hovořících velšsky.*

Případová studie: Velká Británie (Wales) – Strategie Cymraeg 2050 a Velština ve vzdělávání: akční plán 2017–2021

Velšská vláda zveřejnila v roce 2017 strategii na podporu a usnadnění používání velšského jazyka, ve snaze posílit svou vizi rozkvětu velštiny ve Walesu, aby se Wales stal „skutečně bilingvním“. Cílem strategie „Cymraeg 2050“ je dosáhnout do roku 2050 milionu lidí mluvících velšsky, a to na základě těchto tří kroků:

- zvýšení počtu velšsky mluvících lidí,
- rozšíření používání velštiny a
- vytvoření příznivých podmínek pro používání velštiny z hlediska infrastruktury a kontextu.

Velština ve vzdělávání: Akční plán na období 2017–2021 stanoví plán velšské vlády na rozvoj povinného vzdělávání ve velštině a výuky velštiny na podporu cílů strategie Cymraeg 2050. Kromě toho podporuje vládní vizi, která umožní všem studentům rozvíjet jazykové dovednosti ve velštině a sebevědomě používat tento jazyk v každodenním životě. Plán zahrnuje pět cílů a klíčových aktivit, které mají být splněny do roku 2021:

1. Učební osnovy, hodnocení a pedagogika: vytvoření nového kurikula velštiny, které inspiruje žáky a studenty k tomu, aby se učili a používali velšský jazyk.
2. Obohacování a zkušenosti ve velštině: možnosti používání velštiny v různých situacích, ve školním prostředí i mimo vzdělávací instituce.
3. Plánování pracovníků, jejich profesní vzdělávání a vedení: zavést opatření na podporu učitelů při vyučování předmětů kurikula ve velštině, vyučovat velštinu jako předmět a rozvíjet uznání velšského jazyka, jeho literatury i historie a podporovat jeho uplatňování v každodenním životě dětí a mladých lidí v současném Walesu.
4. Plánování vzdělávání ve velštině: plán na zvýšení počtu žáků škol s výukou ve velštině, souběžně s plánováním zavádění nového kurikula velštiny.
5. Excellence, spravedlnost a pohoda: zajistit, aby všichni žáci měli rovný přístup ke vzdělávání ve velštině a ty nejlepší možnosti rozvoje svého jazyka.

EVROPSKÉ PROJEKTY A INICIATIVY, KTERÉ PODPORUJÍ VÝUKU A STUDIUM REGIONÁLNÍCH NEBO MENŠINOVÝCH JAZYKŮ

Mnoho úspěšných projektů financovaných dotačními programy Erasmus+ a Creative Europe podporuje výuku a zviditelňování regionálních nebo menšinových jazyků v Evropě. Příslušné projekty lze najít na poli školního vzdělávání, odborného vzdělávání i vzdělávání dospělých, stejně jako v kulturní, kreativní i audiovizuální oblasti.

Dále v tomto dokumentu uvádíme několik příkladů evropských projektů a iniciativ z nedávné doby týkajících se výuky a používání regionálních nebo menšinových jazyků. Mezi tyto projekty patří partnerství uskutečňovaná prostřednictvím programu Erasmus+ ve školním vzdělávání, projekty propagující mobilitu zaměstnanců nebo mládeže, partnerství eTwinning a projekty rozvíjené v rámci programu Creative Europe.

Partnerství v rámci Erasmus+ pro školní vzdělávání

Jazyky menšin, dobří spolužáci na cesty (2015–2017)

Účastníci: Belgie (Vlámské společenství), Španělsko (Autonomní společenství Baskicko) a Itálie (Sardinie)

Cíle:

- Shromažďovat znalosti o jiných menšinových a/nebo ohrožených jazycích v Evropě, o jejich sociolingvistické situaci a politikách podporujících jejich zachování.
- Zvýšit míru používání menšinových jazyků ve škole a v každodenním životě.

Aktivity:

- Jazykový kvíz ze znalostí o menšinových jazycích.
- Informace a výzkum menšinových jazyků v Evropě a po celém světě.
- Rozhlasové programy v menšinových jazycích.
- Dotazníky pro hostitelské rodiny zjišťující situaci v místním jazyce.
- Nahrávání oblíbených písní v menšinových jazycích.
- Korpus výrazů ve třech menšinových jazycích.

Další informace:

<https://sites.google.com/site/3minoritylanguages/>

Gaelština a okcitánština pro setkávání uživatelů těchto jazyků prostřednictvím společných kořenů a zkušeností (2014–2017)

Účastníci: Irsko, Francie a Spojené království (Skotsko)

Cíl:

- Posilovat a rozvíjet výuku menšinového jazyka a propagovat regionální kulturu.

Aktivity:

- Nadnárodní vzdělávací semináře a studijní návštěvy.
- Vytvoření souboru vzdělávacích nástrojů.
- Návrh kvalitní knihy fotografií z okcitánské a gaelské oblasti.
- Školní výměny mezi francouzskými, irskými a skotskými žáky.

Další informace:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA201-008464>

Mobilita zaměstnanců ve školním vzdělávání

Aprendizaje lingüístico y cultural (Jazykové a kulturní vzdělávání, 2015–2017)

Partneři: Španělsko a Norsko

Cíle:

- Propagovat povědomí o odlišném kulturním prostředí a šířit ho v celé vzdělávací komunitě.
- Oceňovat význam různých jazyků v EU (španělštiny a angličtiny), včetně „menšinových jazyků“ (katalánštiny a norštiny), jako dědictví, které je třeba respektovat.
- Rozvíjet nové způsoby a metodiky výuky cizích jazyků.

Aktivity:

- Vzdělávání učitelů.
- Pozorování výuky a osvědčených postupů.
- Praxe ve třídě ve spolupráci s příslušným učitelem, stínování.
- Pracovní schůzky s členy zapojenými do stanovování hodnotících kritérií.

Další informace:

- <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2015-1-ES01-KA101-015121>
- <http://www.insbruguers.cat/projectes/intercanvi-amb-noruega>

Gwrizio hag eskell, des racines et des ailes, wings and roots (křídla a kořeny) 2014–2015)

Partneři: Francie a Velká Británie

Cíl:

- Učit se v jiném než rodném jazyce prostřednictvím nejazykového předmětu vyučovaného v bretonštině nebo v angličtině a porovnávat oba regionální jazyky.

Aktivity:

- Výměna s korespondenty o tom, co vytváří kulturní identitu.
- Studijní pobyty učitelů v rámci programu Erasmus+.

Další informace:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA101-001361>

Trois langues, un chemin (Tři jazyky, jedna cesta, 2014–2015)

Partneři: Irsko a Francie (Urrugne)

Cíle:

- Objevovat metody výuky jazyků, které učitelům pomohou rozvíjet se ve své profesi.
- Zvyšovat motivaci žáků, lépe je zapojovat do spolupráce a zlepšovat znalosti různých kultur a jazyků.
- Prohlubovat odborné znalosti učitelů v oblasti výuky díky kontaktu s jinými vzdělávacími systémy.
- Otevřít školu vnějšímu světu, navazovat kontakty s rodinami a zlepšovat spolupráci mezi institucemi.

Aktivity:

Výměna učitelů za účelem sdílení zkušeností z výuky a materiálů.

Další informace:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA101-001669>

Twiningové projekty

Řečtina–griko. Váš jazyk zní povědomě

Partneři: Řecko a Itálie

Cíl:

- Spolupracovat s partnery na objevování původu a vývoje jazyka „griko“, což je menšinový dialekt používaný v některých vesnicích v jižní Itálii.

Aktivity:

- Vytvoření slovníku s běžnými každodenními frázemi v jazyce griko.
- Vytvoření online hry založené na řecké a italské kultuře.

Další informace:

<https://twinspace.etwinning.net/25161/home>

Keltští bratřenci

Partneři: Irsko a Francie

Cíle:

- Prozkoumat podobnosti a rozdíly v příslušných keltských kulturách.
- Vzájemně se učit irsky a bretonsky.

Aktivity:

- Vzájemná komunikace, zpěv písní v irštině a bretonštině a společná tvorba knihy příběhů a e-knihy v irštině i bretonštině na společné téma týkající se keltské kultury.

Další informace:

<http://www.gaelscoilmhuscraie.ie/blog/category/etwinning>

Mobilita mládeže

Kernow–Breizh (2016)

Partneři: Francie a Velká Británie

Cíle:

- Uskutečňovat mezinárodní výměnu mládeže za účelem oživení menšinových jazyků bretonštiny a kornštiny.

Aktivity

- Naučit se navrhovat a organizovat kulturně-poznávací semináře za účelem seznámení s kulturním dědictvím Cornwallu a Bretaně a učit se jejich jazyky.

Další informace:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu-project-details/#project/2016-1-FR02-KA105-011253>

Creative Europe

Jinými slovy – Literární okruh pro malé a menšinové jazyky (2015–2019)

Partneři: Irsko, Španělsko, Nizozemsko, Slovinsko a Severní Makedonie

Cíl:

- Vytvořit síť kreativních stáží pro spisovatele píšící menšinovým nebo méně používaným jazykem, ve spolupráci s odborníky v oblasti kultury.

Aktivity:

- Umělecké stáže a překlady, sdílení zkušeností z různých teritorií.
- Mobilita spisovatelů a jejich děl prostřednictvím dlouhodobých literárních pobytů.
- Zprostředkovatelské činnosti v hostitelské zemi, například konference nebo semináře pro širokou veřejnost, činnosti podporující čtení a psaní pro děti a mládež a spolupráce s místními umělci.

Další informace:

- www.donostiakultura.com
- <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-project-details/#project/559469-CREA-1-2015-1-ES-CULT-COOP1>

(Znovu)objevování Evropy (2017–2018)

Partneři: Chorvatsko, Itálie, Rumunsko, Severní Makedonie a Srbsko

Cíle:

- Hovořit o Evropě z pohledu menšin prostřednictvím divadelního jazyka.

Aktivity:

- Koprodukce hry „Obři z hor“ od Luigiho Pirandella.
- Vzdělávací program „Inkubátory divadelních znalostí“.
- Umělecké semináře „Od Pirandella po Brexit“.
- Program pro rozvoj publika nazvaný „Představení kuchyně: rozmanitost ve vaření“.
- Vědecký výzkum týkající se účasti menšin na kulturním životě v evropských městech.
- Turné s divadelní hrou po pěti městech organizujících umělecké a vzdělávací aktivity.

Další informace:

<http://hnk-zajc.hr/>

Evropská bibliodiverzita pro mladé čtenáře (2015–2017)

Partneři: Slovinsko

Cíl:

- Stanovit srovnávací rámec přehlížených diskurzů v dětské literatuře, zdůraznit podobnosti a rozdíly v zacházení s tématy a motivy, literárními postavami, formami a žánry, ale také uvažovat o jejich překladu.

Aktivity:

- Publikace, propagace a kontextualizace deseti vysoce kvalitních evropských literárních děl menšinové a/nebo méně známé dětské literatury, z nichž většina je psána v méně používaných jazycích a byla oceněna na národní i mezinárodní úrovni.
- Překlady děl předních autorů z Katalánska, Baskicka, Galicie, Islandu, Maďarska, Ukrajiny a Portugalska do slovinštiny.
- Prezentace knih, tiskové konference, rozhovory, recenze knih, vědecké články.

Další informace:

- <http://www.malinc.si/sl/o-nas/>
- <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-project-details/#project/561217-CREA-1-2015-1-SI-CULT-LIT1>

BIBLIOGRAFIE

Council of Europe, 1992. *The European Charter for Regional or Minority Languages (ECRML)*. European Treaty Series – No. 148. [Online] Dostupné na: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680695175> [cit. 5. června 2019].

European Commission/EACEA/Eurydice, 2017. *Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2017. *Eurydice Brief. Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition*. [Česky: Shrnutí Eurydice. Klíčové údaje o výuce jazyků ve školách v Evropě – vydání 2017] Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission, 2018. *Linguistic diversity in the European Union; the case of Regional and Minority languages*. [pdf] Dostupné na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/371430cc-f2c1-11e8-9982-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-100314188> [cit. 30. července 2019].

European Parliament. EPRS, 2018. International Roma Day. How the European Union supports the study of Roma culture, language and history. Briefing. [pdf] Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/620201/EPRS_BRI\(2018\)620_201_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/620201/EPRS_BRI(2018)620_201_EN.pdf) [cit. 23. května 2019].

Pasikowska-Schnass, M., 2016. *Regional and minority languages in the European Union. Briefing*. [pdf] Brussels: European Parliament. Members' Research Service. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-589794-Regional-minority-languages-EU-FINAL.pdf> [cit. 3. června 2019].

Van Dongera, R., van der Meer, C. and Sterk, R., 2017. *Research for CULT Committee - Minority languages and education: best practices and pitfalls - study*. Brussels: European Parliament, Policy Department for Structural and Cohesion Policies. [pdf] Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2017\)585915](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2017)585915) [cit. 23. května 2019].

PODĚKOVÁNÍ

Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)
B-1049 Brussels
(<http://ec.europa.eu/eurydice>)

Autoři

Nathalie Baïdak (koordinace) a Sogol Noorani
Přispění a revize: Kristina Cunningham (Directorate-General Education, Culture, Youth and Sport (EAC))

Grafická úprava

Patrice Brel

Obálka

Virginia Giovannelli

Technická koordinace

Gisèle De Lel

Redakce českého textu

Jana Halamová

Národní oddělení Eurydice

ALBÁNIE

Eurydice Unit
European Integration and Projects Department
Ministry of Education and Sport
Rruga e Durrësit, Nr. 23
1001 Tiranë
Příspěvek oddělení: Egest Gjokuta

BELGIE

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Direction des relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/008
1080 Bruxelles
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Příspěvek oddělení: Wouter Janssens

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und
Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

BOSNA A HERCEGOVINA

Ministry of Civil Affairs
Education Sector
Trg BiH 3
71000 Sarajevo
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

BULHARSKO

Eurydice Unit
Human Resource Development Centre
Education Research and Planning Unit
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia

ČERNÁ HORA

Eurydice Unit
Vaka Djurovica bb
81000 Podgorica
Příspěvek oddělení: Prof. Igor Lakić, PhD

ČESKÁ REPUBLIKA

Eurydice
Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Příspěvek oddělení: Jana Halamová

DÁNSKO

Eurydice Unit
Ministry of Higher Education and Science
Danish Agency for Science and Higher Education
Bredgade 43
1260 København K
Příspěvek oddělení: The Ministry of Higher
Education and Science and The Ministry of
Education

ESTONSKO

Eurydice Unit
Analysis Department
Ministry of Education and Research
Munga 18
50088 Tartu
Příspěvek oddělení: Pille Põiklik (expert)

FINSKO

Eurydice Unit
Finnish National Agency for Education
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Příspěvek oddělení: Hanna Laakso

FRANCIE

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale et de la
Jeunesse (MENJ)
Ministère de l'Enseignement supérieur, de la
Recherche et de l'Innovation (MESRI)
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
performance (DEPP)
Mission aux relations européennes et
internationales (MIREI)
61-65, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Příspěvek oddělení: Anne Gaudry-Lachet

CHORVATSKO

Agency for Mobility and EU Programmes
Frankopanska 26
10000 Zagreb
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

IRSKO

Eurydice Unit
Department of Education and Skills
International Section
Marlborough Street
Dublin 1 – DO1 RC96
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

ISLAND

Eurydice Unit
The Directorate of Education
Víkurbær 3
203 Kópavogur
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

ITÁLIE

Unità italiana di Eurydice
Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione
e Ricerca Educativa (INDIRE)
Agenzia Erasmus+
Via C. Lombroso 6/15
50134 Firenze
Příspěvek oddělení: Simona Baggiani;
expert: Daniela Marrocchi (Dirigente tecnico,
Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della
Ricerca).

KYPR

Eurydice Unit
Ministry of Education and Culture
Kimonos and Thoukydidou
1434 Nicosia
Příspěvek oddělení: Christiana Haperi;
experts: Sophie Ioannou Georgiou (Department of
Primary Education); Maria Iacovidou, Niki
Christodoulidou (Department of Secondary General
Education)

LIECHTENŠTEJNSKO

Informationsstelle Eurydice
Schulamt des Fürstentums Liechtenstein
Austrasse 79
Postfach 684
9490 Vaduz

LITVA

Eurydice Unit
National Agency for School Evaluation of the
Republic of Lithuania
Geležinio Vilko Street 12
03163 Vilnius
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

LOTYŠSKO

Eurydice Unit
State Education Development Agency
Valņu street 1 (5th floor)
1050 Riga
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

LUCEMBURSKO

Unité nationale d'Eurydice
ANEFORÉ ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 - étage 01
Route de Diekirch
7220 Walferdange
Příspěvek oddělení: Claude Sevenig (MENJE) a
Pierre Reding (MENJE)

MAĎARSKO

Hungarian Eurydice Unit
Educational Authority
19-21 Maros Str.
1122 Budapest
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

MALTA

Eurydice National Unit
Directorate for Research, Lifelong Learning and
Employability
Ministry for Education and Employment
Great Siege Road
Floriana VLT 2000
Příspěvek oddělení: Joanne Bugeja

NĚMECKO

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V.
(DLR)
Heinrich-Konen Str. 1
53227 Bonn
Eurydice-Informationsstelle der Länder im
Sekretariat der Kultusministerkonferenz
Taubenstraße 10
10117 Berlin
Příspěvek oddělení: Thomas Eckhardt

NIZOZEMSKO

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

NORSKO

Eurydice Unit
Ministry of Education and Research
Kirkegata 18
P.O. Box 8119 Dep.
0032 Oslo

POLSKO

Polish Eurydice Unit
Foundation for the Development of the Education
System
Aleje Jerozolimskie 142A
02-305 Warszawa
Příspěvek oddělení: Beata Platos (coordination)

PORTUGALSKO

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Ministério da Educação e Ciência
Direção-Geral de Estatísticas da Educação
Av. 24 de Julho, 134
1399-054 Lisboa
Příspěvek oddělení: Isabel Almeida;
Mimo oddělení: General Directorate for Education

RAKOUSKO

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und
Forschung
Abt. Bildungsentwicklung und – monitoring
Minoritenplatz 5
1010 Wien
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

RUMUNSKO

Eurydice Unit
National Agency for Community Programmes in the
Field of Education and Vocational Training
Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 București
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

ŘECKO

Eurydice Unit
Directorate of European and International Affairs
Ministry of Education, Research and Religious
Affairs
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
15180 Maroussi (Attiki)

SEVERNÍ MAKEDONIE

National Agency for European Educational
Programmes and Mobility
Boulevard Kuzman Josifovski Pitu, No. 17
1000 Skopje
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

SLOVENSKO

Eurydice Unit
Slovak Academic Association for International
Cooperation
Křížkova 9
811 04 Bratislava
Příspěvek oddělení: Marta Ivanova

SLOVINSKO

Eurydice Unit
Ministry of Education, Science and Sport
Education Development Office
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

Eurydice Unit for England, Wales and Northern
Ireland
National Foundation for Educational Research
(NFER)
The Mere, Upton Park
Slough, Berkshire, SL1 2DQ
Příspěvek oddělení: Sigrid Boyd a Sharon
O'Donnell (NFER Associate)

Eurydice Unit Scotland
Learning Directorate
Scottish Government
2-C North
Victoria Quay
Edinburgh EH6 6QQ
Příspěvek oddělení: Alina Dragos; policy experts
within the Scottish Government: Ansdell Douglas;
Beattie Kathryn

SRBSKO

Eurydice Unit Serbia
Foundation Tempus
Ruze Jovanovic 27a
11000 Belgrade
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

ŠPANĚLSKO

Eurydice España-REDIE
Centro Nacional de Innovación e Investigación
Educativa (CNIIE)
Ministerio de Educación y Formación Profesional
c/ Torrelaguna, 58
28027 Madrid
Příspěvek oddělení: Berta González Álvarez,
Ana Prados Gómez, Francisco Javier Varela Pose
a Elena Vázquez Aguilar

ŠVÉDSKO

Eurydice Unit
Universitets- och högskolerådet/
The Swedish Council for Higher Education
Box 450 93
104 30 Stockholm
Příspěvek oddělení: sdílená odpovědnost

ŠVÝCARSKO

Eurydice Unit
Swiss Conference of Cantonal Ministers of
Education (EDK)
Speichergasse 6
3001 Bern
Příspěvek oddělení: Alexander Gerlings

TURECKO

Eurydice Unit
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Příspěvek oddělení: Osman Yıldırım Uğur;
expert: Prof. Dr. Cem Balcıkanlı

Výuka regionálních nebo menšinových jazyků ve školách v Evropě

Tato zpráva Eurydice poskytuje krátký přehled současných politických snah evropských zemí o podporu výuky regionálních nebo menšinových jazyků ve školách. Nejprve uvádí přehled regionálních nebo menšinových jazyků zmiňovaných v dokumentech vydaných nejvyššími orgány školské správy. Dále představuje některé stávající politiky a opatření týkající se výuky regionálních nebo menšinových jazyků v různých evropských vzdělávacích systémech. Následuje shrnutí některých projektů a iniciativ financovaných EU, které podporují výuku regionálních nebo menšinových jazyků ve školách v Evropě.

Úkolem sítě Eurydice je poznávat a objasňovat organizaci a fungování různých evropských vzdělávacích systémů. Tato síť popisuje národní vzdělávací systémy a zpracovává tematické srovnávací studie i další ukazatele a statistiky. Všechny publikace Eurydice jsou zdarma dostupné na internetových stránkách nebo na vyžádání v tištěné podobě. Cílem Eurydice je prostřednictvím své práce zlepšovat porozumění, spolupráci, důvěru a mobilitu na evropské i mezinárodní úrovni. Síť Eurydice se skládá z národních oddělení sídlících v jednotlivých evropských zemích. Její aktivity koordinuje Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Více informací lze nalézt na adrese <http://ec.europa.eu/eurydice>.

